

N:o 143.

Af herr J. Nydal, om lag angående vivisektion af djur m. m.

Rättvisans och humanitetens fordringar hafva hittills alltid, något förr eller något senare, tillvunnit sig den svenska nationalrepresentationens erkännande. Det är därför jag vågar vädja till den nu församlade Riksdagen med en bön om barmhertighet mot de arma djur, som nu årligen i hundra-, ja i tusen-tal marteras för s. k. vetenskapliga syften.

Sverige, hvarifrån en af de förste och kraftigaste kämparne för *slafvarnes frigörelse* och *slafveriets upphörande* utgått, och som var ett af de första länder i världen, som afskaffade tortyren å *menniskor*, har äfven varit i främsta ledet, när, för 30 à 40 år sedan, en allvarlig kamp här öppnades mot den från utlandet importerade vivisektionen; ty någon agitation mot nämnda s. k. forskningsmetod hade, så vidt känt är, då icke försports i något annat land*). Men det ihärdiga motstånd, som sedermera här i landet mött alla försök att sätta en gräns för dessa grymma forskningar har hittills så tillbakahållit hvarje åtgärd i denna syftning å det offentliga sida, att numera åtminstone tvenne stater, England och Danmark, i detta afseende kommit före oss. Väl aflät Riksdagen redan år 1881 den 9 april en underdånig skrifvelse, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida s. k. vivisektion borde förbjudas eller begränsas och underkastas offentlig kontroll; men sedan Kongl. Maj:t hört hvarjehanda akademiska myndigheter,

*) Se »Granskning af de yttranden, som på Kongl. Maj:ts befallning afgifvits med anledning af 1881 års Riksdags underdåniga skrifvelse rörande vivisektionen»; Föredrag af A. L. Nordvall, Stockholm 1883.

från hvilka något understöd för en sådan framställning visserligen icke var att förvänta, desto hellre som de mera voro att betrakta såsom parter i saken än såsom ojäfvige domare, fann Kongl. Maj:t (den 23 juni 1882) att »någon åtgärd för närvarande icke borde i ärendet företagas»; och ehuru sedermera nya motioner blifvit väckta, åren 1886 och 1888, har någon framgång i detta för den öfvervägande delen af våra representanter så obekanta ämne icke kunnat vinnas.

Under tiden hade emellertid det gräsliga djurplågeriet i vårt land, såsom i många andra länder, ohejdadt fortgått; ty det är tyvärr icke sant, då man sökt öfverskylda verkliga förhållandet med det påstående, att vivisektion icke här förekommer, om än icke i så förfärlig grad som i vissa andra länder. Måhända har man ännu icke här kommit derhän, att man vid ett enda institut vivisekerar 16 hästar i veckan (såsom vid veterinärinstitutet i Alfort) eller offerar 4,000 hundar, för att, efter Bells teori, lära känna skilnaden mellan känsel- och rörelsenerverna, hvarefter han genom offerande af 4,000 andra hundar trodde sig komma underfund med, att han tagit fel, hvilket åter af en annan vivisektor genom nya experimenter på en mängd hundar, påstods vara origtigt; men det kan till en början vara alldeles tillräckligt att man, enligt den år 1887 utgifna skriften »Från nordiska vivisektors laboratorier», t. ex. afpreparerar taket öfver regio olfactoria (på en kanin), hvarefter lobi olfactorii och alla nervgrenar öfver lamina cerebrosa förstördes medelst *glödande jern*; och vid ett annat tillfälle har man i Upsala på en upphängd kanin för att demonstrera det lefvande hjertat afpreparerat huden och musklerna öfver thoralregionen på ena sidan. »Derefter göres med en krokig nål genom något af de första intercostalrummen i närheten af bröstbenet en ligatur, som omfattar båda arteriæ mammariæ internæ. Derefter utklippes *i bröstväggen ett stort hål*» o. s. v.

Hvilka resultat har man då uppnått genom dessa pinsamma rön?

Icke några, som icke lika väl kunnat inhemtas å nyss dödade djur, säga framstående vetenskapsmän. Och känt är dessutom dels, att de, genom djurens qual och pina, förvirrade iakttagelser man gjort ofta motsäga hvarandra och i allt fall icke, utan att äfventyra människors helsa och lif, kunna tillämpas på människor.

En af de mest erfarne och grymmaste vivisektorer, Goltz, har yttrat att beträffande hjernans funktioner, ett område som vivisektorerna i många decennier bearbetat, icke *två* fysiologer äro af *samma* mening; och vivisektorn professor Hyrtl erkände, att hvad som är att se på lefvande uppskurna djur, kan lika väl ses på nyss dödade djur. Det borde genom lag

förbjudas att offentligen i läroanstalterna underhålla en skara nyfikne med afskyvärdheter, hvilkas resultat så ofta slutas med motsägelser.

Med erkännande af faran att på människor tillämpa de på djur gjorda iakttagelser, har man nu börjat äfven vivisekera människor. Man har i Tyskland på kräftsjuka patienter, som anförtrött sig åt läkarne, inympat kräftsmitta på förut friska kroppsdelar och derigenom på konstladt sätt framkallat nya och dödande kräfthärdar hos dessa patienter; och uti en år 1895 utgifven skrift om »det vetenskapliga människoplågeriet» åberopas exempel på experimenter på *barn* vid en allmän inrättning här i staden, sedan man funnit att de för dessa försök (att åstadkomma konstgjord immunitet vid variola vaccina) lämpligaste djuren, nemligen *kalfvar*, voro »för svåra att anskaffa och för dyra att underhålla».

När härtill kommer att vanan att kallblodigt se djurens qual förhärdat läkaren, måste man lifligt önska, att detta urartande af den vetenskapliga forskningen måtte rent af *förbjudas*. Men då jag icke, innan opinionen mot dessa, såvidt möjligt är, hemlighållna grymheter hunnit ernå större styrka, vågar, med hopp om framgång, framställa ett sådant yrkande, vill jag nu inskränka mig till att begära en hittills helt och hållet saknad kontroll, så att icke skärande uti och annat marterande af djur må kunna af hvem som helst samt hvar och huru man det behagar utöfvas.

Emellertid äro de lagar i denna syftning, som hittills i andra länder utkommit, i vissa delar så föga tillfredsställande att jag, på grund af den erfarenhet man der vunnit och den kritik nämnda lagar varit underkastade, ansett några förändringar i hvad dessa lagar innehålla vara nödvändiga.

Så har den engelska parlamentsakten af den 11 augusti 1876 genom sina licenser föranledt stora missbruk, då undantagsvis bland annat tillåtits att försök med döfvade djur få anställas till *belysning af föreläsningar*. Den danska lagen af år 1891 är bättre; men deri saknas ändock vissa nödvändiga bestämmelser, såsom t. ex. att ändamålet med vivisektionen skall uppgifvas; att de journaler, som anbefallas, skola insändas, att laboratorierna skola inspekteras o. s. v. Det är med ledning af de i Danmark mot denna lag framställda anmärkningar som jag tillåtit mig att, för öfrigt hufvudsakligen efter den danska lagen, framlägga följande utkast till en svensk lag i ämnet.

§ 1.

På lefvande djur må försök som medföra smärta (vivisektioner) blott företagas af de lärare vid universiteten och veterinärinstitutet, som dertill

bemyndigas af någon medicinsk fakultet eller af veterinärinstitutets styrelse, och blott i de dertill bestämda lokaler vid nämnda institutioner.

§ 2.

Vid företagandet af de i § 1 nämnda försök skall iakttagas:

Försöken må blott företagas på djur, som genom bedöfning (hvarvid curare ej får användas) äro bragta i känslolöst tillstånd, och bedöfningen skall oafbrutet upprätthållas, så länge försöket varar. Djuret skall derjemte afifvas omedelbart efter bedöfningens upphörande, så framt icke smärtan kan antagas hafva fullständigt upphört. Försök, hvars ändamål är demonstration vid föreläsningar eller undervisning i teknisk färdighet må icke företagas.

Försöksledaren är skyldig att föra en af den myndighet, som tilldelar rättigheten, autoriserad journal, som skall innehålla upplysning om antalet och arten af de begagnade djuren, om hvad som är företaget med dem och om företagets ändamål.

Denna journal skall vid slutet af hvar halfår insändas till chefen för kongl. ecklesiastikdepartementet, som i anledning deraf eger vidtaga nödiga ansedda åtgärder.

§ 3.

Öfverträdelser af denna lag straffas med böter å 100—500 kronor, som vid upprepaden kunna stiga till 1,000 kronor eller medföra förbud mot att använda vivisektion.

Sådana mål behandlas af underrätt der brottet skett och fullföljas i vanlig ordning.

Det är, såsom sagdt, endast därför att opinionen här i landet ännu icke är mogen för ett fullkomligt utdömande af ifrågavarande forskningsmetod, hvilken, äfven om den icke vore så ändamålslös och onyttig som den är, icke kan ur moralens synpunkt försvaras, som jag inskränkt mig till påpekande af en lag, sådan ungefärligen som den, hvartill jag nu lemnat

utkast. I Danmark har man länge väntat och önskat ett dylikt lagbeslut här i Sverige, till stöd för en reformering af den förenämnda, der fastställda lagen; och då hvarje annan institution är underkastad kontroll och offentlighetens ljus, kan man icke förstå, hvarför en sådan kontroll skall alldeles saknas beträffande de gräsliga lidanden, som i laboratoriernas tortyrkamrar tillfogas oskyldiga lefvande djur.

På dessa grunder får jag vördsamt hemställa,

dels att Riksdagen må för sin del besluta, att en lag angående pinsamma experiment på djur i vetenskapligt syfte må utfärdas ungefärligen af den lydelse, som jag här ofvan dristat föreslå,

dels ock, alternativt, att Riksdagen måtte i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för nästkommande Riksdag framlägga förslag till lag beträffande pinsamma försöks anställande på lefvande djur i vetenskapligt syfte.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 27 januari 1900.

Joh. Nydal.
